

Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

► **B****ODLUKA KOMISIJE**

od 15. lipnja 2001.

o standardnim ugovornim klauzulama za prijenos osobnih podataka u treće zemlje, u skladu s Direktivom 95/46/EZ

(objavljeno u skladu s dokumentom broj C(2001) 1539)

(Tekst značajan za EGP)

(2001/497/EZ)

(SL L 181, 4.7.2001., str. 19.)

Koju je izmijenila:

Službeni list

		br.	stranica	datum
► <u>M1</u>	Odluka 2004/915/EZ Komisije od 27. prosinca 2004.	L 385	74	29.12.2004.
► <u>M2</u>	Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/2297 od 16. prosinca 2016.	L 344	100	17.12.2016.

▼B**ODLUKA KOMISIJE****od 15. lipnja 2001.****o standardnim ugovornim klauzulama za prijenos osobnih podataka u treće zemlje, u skladu s Direktivom 95/46/EZ***(objavljeno u skladu s dokumentom broj C(2001) 1539)***(Tekst značajan za EGP)****(2001/497/EZ)***Članak 1.*

Smatra se da standardne ugovorne klauzule navedene u Prilogu pružaju odgovarajuću razinu zaštite u pogledu zaštite privatnosti i temeljnih prava i sloboda pojedinaca te u pogledu ostvarivanja odgovarajućih prava, kako je to određeno u članku 26. stavku 2. Direktive 95/46/EZ.

▼M1

Nadzornici podataka mogu izabrati bilo koji od skupova I. ili II. iz Priloga koji je tiskan uz ovu Odluku i njezin je sastavni dio. Međutim, ne mogu mijenjati klauzule niti povezivati pojedine klauzule ili skupove.

▼B*Članak 2.*

Ova Odluka odnosi se samo na dostatnost razine zaštite koju pružaju standardne ugovorne klauzule za iznošenje osobnih podataka koje su navedene u Prilogu. Ona ne utječe na primjenu drugih odredaba nacionalnog prava kojima se primjenjuje Direktiva 95/46/EZ, a koje su u vezi s obradom osobnih podataka u državama članicama.

Ova se Odluka ne primjenjuje na iznošenje osobnih podataka od strane voditelja zbirke osobnih podataka osnovanih u Zajednici primateljima osnovanima izvan područja Zajednice koji djeluju samo kao izvršitelji obrade.

Članak 3.

Za potrebe ove Odluke:

- (a) primjenjuju se definicije iz Direktive 95/46/EZ;
- (b) „posebne kategorije podataka” znači podaci navedeni u članku 8. te Direktive;
- (c) „nadzorno tijelo” znači tijelo navedeno u članku 28. te Direktive;
- (d) „iznositelj podataka” znači voditelj zbirke osobnih podataka koji iznosi osobne podatke;
- (e) „primatelj podataka” znači voditelj zbirke osobnih podataka koji je suglasan od iznositelja podataka primiti osobne podatke radi daljnje obrade sukladno uvjetima ove Odluke.

▼ M2*Članak 4.*

Ako nadležna tijela država članica izvršavaju svoje ovlasti u skladu s člankom 28. stavkom 3. Direktive 95/46/EZ čiji je ishod suspenzija ili potpuna zabrana protoka podataka prema trećim zemljama radi zaštite osoba u pogledu obrade njihovih osobnih podataka, predmetna država članica bez odgode o tome obavještuje Komisiju koja informacije proslijeđuje drugim državama članicama.

▼ B*Članak 5.*

► **M1** Komisija ocjenjuje provedbu ove Odluke na temelju dostupnih podataka tri godine nakon njezine notifikacije i notifikacije o svakoj njezinoj izmjeni državama članicama. ◀ Komisija će ponijeti izvješće o primjeni Odboru osnovanom prema članku 31. Direktive 95/46/EZ u koje će uključiti bilo koji dokaz koji bi mogao utjecati na ocjenu prikladnosti standardnih ugovornih klauzula u Prilogu i bilo koji dokaz o diskriminirajućoj primjeni ove Odluke.

Članak 6.

Ova se Odluka primjenjuje od 3. rujna 2001.

Članak 7.

Ova je Odluka upućena državama članicama.

▼ B

PRILOG

▼ M1

SKUP I.

▼ B

STANDARDNE UGOVORNE KLAUZULE

za potrebe članka 26. stavka 2. Direktive 95/46/EZ za iznošenje osobnih podataka u treće zemlje koje ne osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite

Naziv iznositelja podataka:

.....

Adresa:

Telefon telefaks e-pošta:

Drugi podaci potrebni za identifikaciju subjekta:

(„iznositelj podataka”)

i

Naziv primatelja podataka:

.....

Adresa:

Telefon telefaks e-pošta:

Drugi podaci potrebni za identifikaciju subjekta:

(„primatelj podataka”)

NAKON USUGLAŠAVANJA sljedećih ugovornih klauzula („Klauzule”) a radi uvođenja prikladnih zaštitnih mjera u pogledu zaštite privatnosti i temeljnih prava i sloboda pojedinaca prilikom iznošenja osobnih podataka navedenih u Dodatku 1. od strane iznositelja podataka primatelju podataka:

Klauzula 1.

Definicije

Za potrebe Klauzula:

- (a) „osobni podaci”, „posebne kategorije podataka”, „obrada/obrađivanje”, „voditelj zbirke osobnih podataka”, „izvršitelj obrade”, „ispitanik” i „nadzorno tijelo” imaju ista značenja kao u Direktivi 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom prijenosu takvih podataka („dalje u tekstu Direktiva”);
- (b) „iznositelj podataka” znači voditelj zbirke osobnih podataka koji iznosi osobne podatke;
- (c) „primatelj podataka” znači voditelj zbirke osobnih podataka koji je suglasan primiti osobne podatke od iznositelja podataka radi daljnje obrade u skladu s uvjetima ovih klauzula i koji ne podliježe sustavu treće zemlje koji osigurava prikladnu razinu zaštite.

Klauzula 2.

Podaci o iznošenju podataka

Podaci o iznošenju podataka, a posebno kategorije osobnih podataka i svrhe radi kojih se oni iznose, navedeni su u Dodatku 1. koji predstavlja sastavni dio ovih klauzula.

Klauzula 3.

Klauzula o pravima trećih

Ispitanici imaju pravo primijeniti ovu Klausulu, Klausulu 4. točke (b), (c) i (d), Klausulu 5. točke (a), (b), (c) i (e), Klausulu 6. stavke 1. i 2. i klauzule 7., 9. i 11., kao treće ovlaštene strane. Ugovorne strane se ne protive da ispitanike zastupa udruga ili druga tijela, ako ispitanici to žele i ako je to dopušteno prema nacionalnom pravu.

Klauzula 4.

Obveze iznositelja podataka

Iznositelj podataka izjavljuje i jamči da:

- (a) je obrada osobnih podataka koju je iznositelj podataka izvršio, uključujući iznošenje osobnih podataka, bila provedena i da će se provoditi, do trenutka iznošenja, u skladu s relevantnim odredbama države članice u kojoj je iznositelj podataka osnovan (i da su, gdje je to primjenjivo, o tome obaviještena relevantna nadležna tijela te države) te da ne postupi protivno relevantnim odredbama te države;
- (b) je, u slučaju iznošenja posebnih kategorija podataka, ispitanik bio obaviješten ili da će prije iznošenja biti obaviješten o mogućnosti iznošenja podataka u treću zemlju koja ne osigurava prikladnu razinu zaštite;
- (c) će ispitanicima, na zahtjev, dostaviti primjerak klauzula; i
- (d) će odgovoriti, u razumnom roku i u mjeri u kojoj je to razumno moguće, na upite nadzornog tijela o obradi relevantnih osobnih podataka od strane primatelja podataka i na bilo koje upite ispitanika o obradi njegovih osobnih podataka od strane primatelja podataka.

Klauzula 5.

Obveze primatelja podataka

Primatelj podataka izjavljuje i jamči da:

- (a) nema razloga smatrati da ga zakonodavstvo koje se na njega primjenjuje sprječava da ispunjava svoje obveze prema ugovoru i da će, u slučaju promjene zakonodavstva koja će vjerojatno bitno štetno utjecati na jamstva dana klauzulama, o promjenama obavijestiti iznositelja podataka i nadzorno tijelo države u kojoj je iznositelj podataka osnovan, u kojem je slučaju iznositelj podataka ovlašten obustaviti iznošenje podataka i/ili raskinuti ugovor;
- (b) će obrađivati osobne podatke u skladu s obvezujućim načelima zaštite podataka navedenima u Dodatku 2.; ili da će, ako se o tome ugovorne stranke izričito suglase označujući jednu od mogućnosti navedenih u nastavku i podložno postupanju u skladu s obvezujućim načelima zaštite podataka navedenima u Dodatku 3., u svim ostalim pogledima obrađivati podatke u skladu s:
 - relevantnim odredbama nacionalnog prava (priloženim ovim klauzulama) o zaštiti temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba, a posebno njihovog prava na privatnost u pogledu obrade osobnih podataka, koje se primjenjuju na voditelja zbirke osobnih podataka u državi u kojoj je osnovan iznositelj podataka, ili
 - relevantnim odredbama bilo koje odluke Komisije u skladu s člankom 25. stavkom 6. Direktive 95/46/EZ u kojoj se utvrđuje da treća zemlja osigurava prikladnu razinu zaštite samo u pojedinim područjima aktivnosti, ako primatelj podataka ima sjedište u toj trećoj zemlji i ako nije obuhvaćen tim odredbama, u mjeri u kojoj su te odredbe takve prirode da se mogu primjenjivati na područje iznošenja podataka;
- (c) će promptno i propisno postupiti sa svim opravdanim upitima iznositelja podataka ili ispitanika u pogledu njegove obrade osobnih podataka koji se iznose te da će surađivati s nadležnim nadzornim tijelom tijekom svih takvih upita i postupiti sukladno savjetu nadzornog tijela u pogledu obrade podataka koji se iznose;
- (d) će na zahtjev iznositelja podataka podvrgnuti svoje pogone za obradu podataka pregledu koji će provesti iznositelj podataka ili inspeksijsko tijelo sastavljeno od neovisnih članova s potrebnim stručnim kvalifikacijama, a koje izabere iznositelj podataka, gdje je to primjenjivo, u suglasnosti s nadzornim tijelom;
- (e) će ispitanicima, na zahtjev, dostaviti primjerak klauzula i naznačiti tijelo koje rješava pritužbe.

Klauzula 6.

Odgovornost za štetu

1. Ugovorne strane su suglasne da ispitanik, koji je pretrpio štetu kao posljedicu bilo koje povrede odredaba navedenih u Klausuli 3., ima pravo na naknadu za pretrpljenu štetu od ugovornih strana. Ugovorne strane su suglasne da mogu biti izuzete od te odgovornosti ako dokažu da nijedna od njih nije odgovorna za povredu tih odredaba.

▼B

2. Iznositelj podataka i primatelj podataka su suglasni da će solidarno i pojedinačno odgovarati za štetu koja nastane ispitaniku zbog bilo koje povrede navedene u stavku 1. U slučaju takve povrede, ispitanik može pokrenuti sudski postupak protiv iznositelja podataka, protiv primatelja podataka ili protiv obojice.

3. Ugovorne strane su suglasne da, ako se jedna ugovorna strana smatra odgovornom za povredu navedenu u stavku 1. koju je počinila druga ugovorna strana, ta druga ugovorna strana će, u mjeri u kojoj je odgovorna, nadoknaditi štetu prvoj ugovornoj strani za bilo koju naknadu, trošak, štetu, izdatke ili gubitak koji je ona pretrpjela (*).

Klauzula 7.

Posredovanje i nadležnost

1. Ugovorne strane su suglasne da će, u slučaju spora između ispitanika i bilo koje ugovorne stranke koji se ne može riješiti mirnim putem, a ispitanik se poziva na odredbu o pravima trećih strana iz Klauzule 3., prihvatiti odluku ispitanika da:

(a) se spor riješi posredovanjem od strane neovisne osobe ili, gdje je to primjenjivo, od strane nadzornog tijela;

(b) se spor riješi pred sudovima u državi članici u kojoj je osnovan iznositelj podataka.

2. Ugovorne strane su suglasne da se sporazumom između ispitanika i relevantne ugovorne stranke spor može riješiti putem arbitraže, ako je ta ugovorna strana osnovana u državi koja je ratificirala Njujoršku konvenciju o priznanju i izvršenju inozemnih arbitražnih odluka.

3. Ugovorne strane su suglasne da se stavci 1. i 2. primjenjuju bez utjecaja na materijalna ili postupovna prava ispitanika da uloži pravna sredstva sukladno drugim odredbama nacionalnog ili međunarodnog prava.

Klauzula 8.

Suradnja s nadzornim tijelima

Ugovorne strane su suglasne pohraniti primjerak ovog ugovora kod nadzornog tijela ako to nadzorno tijelo zatraži ili ako je takva pohrana obvezna prema nacionalnom pravu.

Klauzula 9.

Raskid klauzula

Ugovorne strane su suglasne da ih raskid klauzula, u bilo koje vrijeme, pod bilo kojim okolnostima i iz bilo kojeg razloga, ne oslobađa od obveza i/ili uvjeta klauzula u pogledu obrade iznesenih podataka.

Klauzula 10.

Mjerodavno pravo

Za klauzule je mjerodavno pravo države članice u kojoj je osnovan iznositelj podataka, odnosno

Klauzula 11.

Izmjena ugovora

Ugovorne strane se obvezuju da neće izmijeniti ili dopuniti odredbe.

U ime iznositelja podataka:

Naziv (puni naziv):

Funkcija:

Adresa:

(*) Stavak 3. je fakultativan.

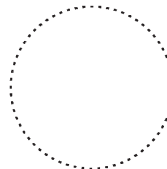
▼ B

Drugi podaci potrebni za obvezujuću snagu ugovora (ako postoje):

.....

.....

(potpis)

(pečat subjekta)

U ime primatelja podataka:

Naziv (puni naziv):

Funkcija:

Adresa:

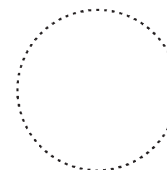
Drugi podaci potrebni za obvezujuću snagu ugovora (ako postoje):

.....

.....

.....

(potpis)

(pečat subjekta)

*Dodatak 1.***standardnim ugovornim klauzulama**

Ovaj Dodatak predstavlja sastavni dio klauzula i ugovorne stranke ga moraju ispuniti i potpisati.

(Države članice mogu ispuniti ili odrediti, sukladno njihovim nacionalnim postupcima, bilo koje dodatne podatke koji trebaju biti navedeni u ovom Dodatku.)

Iznositelj podataka

Iznositelj podataka je (ukratko navedite vaše aktivnosti koje su bitne za iznošenje podataka):

.....

.....

.....

Primatelj podataka

Primatelj podataka je (ukratko navedite vaše aktivnosti koje su bitne za iznošenje podataka):

.....

.....

.....

Ispitanici

Osobni podaci koji se iznose odnose se na sljedeće kategorije ispitanika (navedite):

.....

.....

.....

Svrhe prijenosa

Prijenos je potreban u sljedeće svrhe (navedite):

.....

.....

.....

Kategorije podataka

Osobni podaci koji se iznose pripadaju sljedećim kategorijama podataka (navedite):

.....

.....

▼ B

Osjetljivi podaci (ako je primjenjivo)

Osobni podaci koji se iznose pripadaju sljedećim kategorijama osjetljivih podataka (navedite):

.....

.....

.....

Primatelji

Osobni podaci koji se iznose mogu se razotkriti samo sljedećim primateljima ili kategorijama primatelja (navedite):

.....

.....

.....

Ograničenje čuvanja

Osobni podaci koji se iznose mogu se najduže čuvati (navedite): (mjeseci/godina)

Iznositelj podataka

Primatelj podataka

Naziv:

Naziv:

.....
(ovlašteni potpisnik)

.....
(ovlašteni potpisnik)

Dodatak 2.

standardnim ugovornim klauzulama

Obvezujuća načela zaštite podataka navedena u prvom stavku Klauzule 5.(b)

Ova načela zaštite podataka trebaju se čitati i tumačiti u svjetlu odredaba (načela i relevantnih iznimaka) Direktive 95/46/EZ.

Ona se primjenjuju podložno obvezujućim odredbama nacionalnog prava koje je mjerodavno za primatelja podataka, a koje nadilaze ono što je potrebno u demokratskom društvu na osnovi jednog od interesa navedenih u članku 13. stavku 1. Direktive 95/46/EZ tj. ako oni predstavljaju mjeru potrebnu za zaštitu nacionalne sigurnosti, obranu, javnu sigurnost, prevenciju, istragu, otkrivanje i progon kaznenih djela ili povreda etičkih pravila za određena uređena zanimanja, važnih gospodarskih ili financijskih interesa države ili za zaštitu ispitanika ili prava i sloboda drugih.

1. *Ograničenje svrhe*: podaci se moraju obrađivati i kasnije koristiti ili prosljeđivati samo za svrhe navedene u Dodatku I. klauzulama. Podaci se ne smiju čuvati duže nego što je to potrebno za svrhe radi kojih se iznose.
2. *Kvaliteta i proporcionalnost podataka*: podaci moraju biti točni i, kad je to potrebno, moraju se ažurirati. Podaci moraju biti prikladni, relevantni i umjereni u odnosu na svrhe radi kojih se iznose i dalje obrađuju.
3. *Transparentnost*: ispitanici moraju biti obaviješteni o svrhama obrade podataka i o identitetu voditelja zbirke podataka u trećoj zemlji te o drugim podacima u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osigurala poštena obrada podataka, osim ako je te informacije već pružio iznositelj podataka.
4. *Sigurnost i povjerljivost*: voditelj zbirke osobnih podataka mora poduzeti tehničke i organizacijske sigurnosne mjere koje su adekvatne rizicima koji proizlaze iz obrade podataka, kao što su neovlašteni pristup. Bilo koja osoba koja postupa sukladno ovlaštenjima voditelja zbirke osobnih podataka, uključujući izvršitelja obrade, ne smije obrađivati podatke osim sukladno uputama voditelja zbirke osobnih podataka.
5. *Pravo na uvid, izmjenu, brisanje ili blokiranje podataka*: kako je to određeno u članku 12. Direktive 95/46/EZ, ispitanik mora imati pravo na uvid u sve podatke koji se na njega odnose i koji se obrađuju te, u mjeri u kojoj je to prikladno, pravo na izmjenu, brisanje ili blokiranje podataka čija obrada ne udovoljava načelima navedenima u ovom Dodatku, posebno zbog nepotpunosti ili netočnosti podataka. Ispitanik također treba imati pravo prigovoriti obradi podataka koji se na njega odnose zbog određenih zakonom koji se odnose na njegovu posebnu situaciju.
6. *Ograničenja daljnjeg iznošenja*: daljnje iznošenje osobnih podataka od strane primatelja podataka drugom voditelju zbirke osobnih podataka osnovanom u trećoj državi koja ne osigurava prikladnu razinu zaštite ili koja nije obuhvaćena odlukom Komisije donesenom sukladno članku 25. stavku 6. Direktive 95/46/EZ (daljnje iznošenje) može se izvršiti samo ako:
 - (a) su ispitanici, u slučaju posebnih kategorija podataka, dali njihov izričiti pristanak na daljnje iznošenje ili ako su, u drugim slučajevima, imali priliku izjaviti prigovor.

Minimalne informacije koje se trebaju pružiti ispitanicima moraju sadržavati, na jeziku koji ispitanik razumije, sljedeće informacije:

— svrhe daljnjeg iznošenja,

▼B

- podatke o iznositelju podataka osnovanom u Zajednici,
 - kategorije daljnjih primatelja podataka i države u koje se podaci iznose, i
 - objašnjenje da, nakon daljnjeg iznošenja, podatke mogu obrađivati voditelji zbirke osobnih podataka osnovani u državi u kojoj ne postoji adekvatna razina zaštite privatnosti pojedinaca; ili
- (b) se iznositelj podataka i primatelj podataka suglase o pristupanju klauzula drugog voditelja zbirke osobnih podataka koji time postaje ugovorna strana klauzula i preuzima iste obveze kao primatelj podataka.
7. *Posebne kategorije podataka:* kad se obrađuju podaci o rasnom ili etničkom podrijetlu, političkim stajalištima, vjerskim ili filozofskim uvjerenjima ili sindikalnom članstvu, i podaci o zdravstvenom stanju ili spolnom životu, te podaci koji se odnose na prekršaje, kažnjavanje ili mjere sigurnosti, trebaju se primijeniti dodatne zaštitne mjere u smislu Direktive 95/46/EZ, posebno odgovarajuće sigurnosne mjere, kao što su veći stupanj kodiranja iznošenja podataka ili vođenje evidencije o pristupu osjetljivim podacima.
8. *Izravno oglašavanje:* kad se podaci obrađuju za potrebe izravnog oglašavanja, trebaju postojati učinkoviti postupci koji omogućuju ispitaniku da u bilo koje vrijeme „odustane” od korištenja njegovih podataka za te potrebe.
9. *Odluke o automatskoj obradi osobnih podataka:* ispitanici imaju pravo ne biti predmet odluke koja se isključivo temelji na automatskoj obradi podataka, osim ako se poduzmu druge mjere radi zaštite legitimnih interesa pojedinca, kako je to predviđeno u članku 15. stavku 2. Direktive 95/46/EZ. Kad je svrha iznošenja donošenje odluke o automatskoj obradi, kako je to navedeno u članku 15. Direktive 95/46/EZ, koja proizvodi pravne učinke u pogledu pojedinca ili koja bitno utječe na pojedinca, a koja se isključivo temelji na automatskoj obradi podataka namijenjenoj za ocjenjivanje određenih aspekata njegove osobnosti, kao što je radna sposobnost, kreditna sposobnost, pouzdanost, ponašanje itd., pojedinac treba imati pravo znati razloge za donošenje takve odluke.

Dodatak 3.

standardnim ugovornim klauzulama

Obvezujuća načela zaštite podataka navedena u drugom stavku Klauzule 5.(b)

1. *Ograničenje svrhe*: podaci se moraju obrađivati i kasnije koristiti ili prosljeđivati samo za svrhe navedene u Dodatku I. klauzulama. Podaci se ne smiju čuvati duže nego što je to potrebno za svrhe radi kojih se iznose.
2. *Pravo na uvid, izmjenu, brisanje ili blokiranje podataka*: kako je to određeno u članku 12. Direktive 95/46/EZ, ispitanik mora imati pravo na uvid u sve podatke koji se na njega odnose i koji se obrađuju te, u mjeri u kojoj je to prikladno, pravo na izmjenu, brisanje ili blokiranje podataka čija obrada ne udovoljava načelima navedenima u ovom Dodatku, posebno zbog nepotpunosti ili netočnosti podataka. Ispitanik također treba imati pravo prigovoriti obradi podataka koji se na njega odnose zbog određenih zakonom koji se odnose na njegovu posebnu situaciju.
3. *Ograničenja daljnjeg iznošenja*: daljnje iznošenje osobnih podataka od strane primatelja podataka drugom voditelju zbirke osobnih podataka osnovanom u trećoj zemlji koja ne osigurava prikladnu razinu zaštite ili koja nije obuhvaćena odlukom Komisije donesenom u skladu s člankom 25. stavkom 6. Direktive 95/46/EZ (daljnje iznošenje) može se izvršiti samo ako:
 - (a) su ispitanici, u slučaju posebnih kategorija podataka, dali svoj izričiti pristanak na daljnje iznošenje ili ako su, u drugim slučajevima, imali priliku izjaviti prigovor.

Minimalne informacije koje se trebaju pružiti ispitanicima moraju sadržavati, na jeziku koji ispitanik razumije, sljedeće informacije:

- svrhe daljnjeg iznošenja,
 - podatke o iznositelju podataka osnovanom u Zajednici,
 - kategorije daljnjih primatelja podataka i države u koje se podaci iznose, i
 - objašnjenje da, nakon daljnjeg iznošenja, podatke mogu obrađivati voditelji zbirke osobnih podataka osnovani u državi u kojoj ne postoji prikladna razina zaštite privatnosti pojedinaca; ili
- (b) se iznositelj podataka i primatelj podataka suglase o pristupanju klauzulama drugog voditelja zbirke osobnih podataka koji time postaje ugovorna strana klauzula i preuzima iste obveze kao primatelj podataka.

▼ **M1****SKUP II.****Standardne ugovorne klauzule za prijenos osobnih podataka iz Zajednice u treće zemlje (prijenosi od nadzornika do nadzornika)*****Sporazum o prijenosu podataka***

između

..... (naziv)

..... (adresa i država poslovnog nastana)

u daljnjem tekstu „izvoznik podataka”)

i

..... (naziv)

..... (adresa i država poslovnog nastana)

u daljnjem tekstu „uvoznik podataka”

pojedinačno „stranka”; zajedno „stranke”.

Pojmovi

Za potrebe klauzula:

- (a) pojmovi „osobni podaci”, „posebne kategorije podataka/podaci osjetljive prirode”, „postupak/obrada”, „nadzornik”, „obrađivač”, „pojedinaac na kojeg se odnose osobni podaci” i „nadzorno nadležno tijelo” imaju jednako značenje kao u Direktivi 95/46/EZ od 24. listopada 1995. (gdje „nadležno tijelo” znači nadležno tijelo za zaštitu podataka na području na kojem izvoznik podataka ima poslovni nastan);
- (b) „izvoznik podataka” je nadzornik koji prenosi osobne podatke;
- (c) „uvoznik podataka” je nadzornik koji je suglasan s tim da od izvoznika podataka zaprimi osobne podatke radi daljnje obrade u skladu s uvjetima ovih klauzula te koji ne podliježe sustavu treće zemlje za osiguranjem dostatne zaštite;
- (d) „klauzule” su ugovorne klauzule koje predstavljaju samostalni dokument koji ne uključuje trgovačke i poslovne uvjete što su ih stranke odredile u posebnim trgovačkim sporazumima.

Podrobnosti prijenosa (kao i obuhvaćeni osobni podaci) navedene su u Prilogu B, koji je sastavni dio klauzula.

I. Obveze izvoznika podataka

Izvoznik podataka jamči i obvezuje se da:

- (a) su osobni podaci prikupljeni, obrađeni i preneseni u skladu sa zakonima koji važe za izvoznika podataka;
- (b) je poduzeo razumne napore kako bi utvrdio je li uvoznik podataka u mogućnosti ispuniti svoje pravne obveze iz ovih klauzula;
- (c) uvozniku podataka osigura preslike mjerodavnih zakona o zaštiti podataka ili upute na njih (gdje je potrebno i ne uključujući pravni savjet) one države u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan;
- (d) odgovori na upite pojedinaca na koje se osobni podaci odnose i na upite nadležnih tijela u vezi s obradom osobnih podataka koju obavlja uvoznik podataka, osim ako su se stranke dogovorile da odgovara

▼ **M1**

uvoznik; u tom slučaju izvoznik odgovora u razumno mogućoj mjeri i s dostupnim podacima ako uvoznik ne želi ili nije u mogućnosti odgovoriti. Odgovori se dostavljaju u razumnom roku;

- (e) pojedincima na koje se osobni podaci odnose i koji prema klauzuli III imaju korist trećega, na zahtjev dostavi preslike klauzula, osim ako klauzule sadrže povjerljive podatke; u tom slučaju ima pravo ukloniti takve podatke. Ako su podaci uklonjeni, izvoznik podataka pojedince na koje se osobni podaci odnose pisanim putem obavješćuje o razlogu uklanjanja i njihovom pravu da o tome obavijeste nadležna tijela. Međutim, izvoznik podataka dužan je postupiti prema odluci nadležnog tijela u vezi s pristupom pojedinaca na koje se osobni podaci odnose punom tekstu klauzula, sve dok pojedinci na koje se osobni podaci odnose poštuju povjerljivost uklonjenih povjerljivih podataka. Izvoznik podataka dostavlja presliku klauzula nadležnom tijelu prema potrebi.

II. Obveze uvoznika podataka

Uvoznik podataka jamči i obvezuje se na sljedeće:

- (a) postojanje prikladnih tehničkih i organizacijskih mjera za zaštitu osobnih podataka od slučajnog ili nezakonitog uništavanja ili slučajnog gubitka, promjene, nedozvoljenog otkrivanja ili pristupa, koje pružaju stupanj zaštite primjeren riziku što ga obrada i priroda zaštićenih podataka predstavljaju;
- (b) postojanje postupaka koji će osigurati da bilo koja treća strana kojoj omogućiti pristup osobnim podacima poštuje i održava povjerljivost i sigurnost osobnih podataka. Svaka osoba koja djeluje pod nadzorom uvoznika podataka, uključujući obrađivača podataka, obvezna je obrađivati osobne podatke samo po nalogu uvoznika podataka. Ova se odredba ne primjenjuje na osobe koje zakon ili drugi propis ovlašćuje ili od njih zahtijeva da imaju pristup osobnim podacima;
- (c) kako nema razloga sumnjati, u trenutku prihvaćanja ovih klauzula, u postojanje bilo kakvih lokalnih propisa koji bi imali značajan suprotni učinak na jamstva predviđena ovim klauzulama te da će izvoznika podataka (koji takve obavijesti prosljeđuje nadležnim tijelima prema potrebi) obavijestiti ako uoči postojanje takvih zakona;
- (d) obradu osobnih podataka za potrebe iz Priloga B te da ima pravno ovlaštenje za davanje jamstva i da će ispunjavati obveze utvrđene ovim klauzulama;
- (e) izvozniku podataka dostaviti podatke o osobi za kontakt u svojoj organizaciji koja je nadležna za odgovore na upite u vezi s obradom osobnih podataka i za suradnju u dobroj vjeri i u razumnom roku, s izvoznikom podataka, pojedincima na koje se osobni podaci odnose i nadležnim tijelima u vezi sa svim upitima takve vrste. U slučaju prestanka djelovanja izvoznika podataka, ili ako su se stranke tako dogovorile, uvoznik podataka preuzima odgovornost za postupanje prema odredbama klauzule I(e);
- (f) izvozniku podataka, na njegov zahtjev, pružiti dokaze o financijskim sredstvima dovoljnim za ispunjavanje svojih obveza na temelju klauzule III (što može uključivati pokriće osiguranjem);
- (g) na razumni zahtjev izvoznika podataka omogućiti izvozniku podataka (ili bilo kojem nezavisnom ili nepristranom inspekcijskom tijelu ili revizoru, izabranom od strane izvoznika podataka i na koje uvoznik podataka nema razumne primjedbe) pregled, reviziju i/ili odobravanje

▼ **M1**

svojih sredstava za obradu podataka, podataka i potrebne dokumentacije radi utvrđivanja usuglašenosti s jamstvima i preuzetim obvezama u ovim klauzulama, s prikladnom najavom i tijekom redovnog radnog vremena. Ovaj zahtjev podliježe svakom potrebnom pristanku ili odobrenju regulatornog ili nadzornog nadležnog tijela u državi uvoznika podataka, čiji pristanak ili odobrenje će uvoznik podataka pokušati pravovremeno dobiti;

(h) obradu osobnih podataka, po svom izboru, u skladu sa:

- i. zakonima o zaštiti podataka države u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan; ili
- ii. odgovarajućim odredbama ⁽¹⁾ bilo koje odluke Komisije u skladu s člankom 25. stavkom 6. Direktive 95/46/EZ, pri čemu uvoznik podataka postupa u skladu s odgovarajućim odredbama takve autorizacije ili odluke i smješten je u državi na koju se takva autorizacija ili odluka odnosi, ali nije obuhvaćena takvim autorizacijama ili odlukama za potrebe prijenosa osobnih podataka ⁽²⁾; ili

iii. načelima obrade podataka iz Priloga A.

Uvoznik podataka navodi izabranu opciju:

Paraf uvoznika podataka: ;

(i) da osobne podatke neće otkrivati ni prenositi nadzorniku podataka treće strane smještenom izvan Europskog gospodarskog prostora (EGP-a), a da o prijenosu ne obavijesti izvoznika, osim ako:

- i. nadzornik podataka treće strane ne obradi podatke u skladu s odlukom Komisije kojom je utvrđeno da treća zemlja pruža dovoljnu zaštitu; ili
- ii. nadzornik podataka treće strane ne postane potpisnik ovih klauzula ili nekog drugog sporazuma o prijenosu podataka koji je odobrilo nadležno tijelo Europske unije; ili
- iii. pojedinci na koje se osobni podaci odnose nemaju mogućnost prigovora, nakon što su obaviješteni o namjeri prijenosa, kategoriji primatelja i činjenici da države u koje se podaci prenose mogu imati drugačije standarde zaštite podataka; ili
- iv. su pojedinci na koje se osobni podaci odnose nedvosmisleno pristali na prijenos podataka s obzirom na daljnje prijenose podataka osjetljive prirode.

III. Odgovornost i prava trećih stranaka

(a) Svaka stranka je ostalim strankama odgovorna za štetu koju učini bilo kakvim povredom ovih klauzula. Odgovornost među strankama je ograničena na stvarnu počinjenu štetu. Dodatna odšteta (tj. obeštećivanje s namjerom kažnjavanja stranke zbog neprimjerenog postupanja) je izriječno isključena. Svaka je stranka pojedincima na koje se osobni podaci odnose odgovorna za štetu koju prouzroči povredom prava trećih na temelju ovih klauzula. To ne utječe na odgovornost izvoznika podataka prema pravu o zaštiti podataka;

⁽¹⁾ „Odgovarajuće odredbe” su odredbe bilo koje autorizacije ili odluke osim za provedbene odredbe bilo koje autorizacije ili odluke (kojima upravljaju ove klauzule).

⁽²⁾ Međutim, odredbe Priloga A5 koje se odnose na pristup, ispravljanje, brisanje i primjedbe, moraju se primijeniti kada je ta opcija izabrana i imaju prednost pred bilo kojim usporedivim odredbama izabrane odluke Komisije.

▼ **M1**

- (b) Stranke su suglasne da pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose kao treća strana ima pravo provesti ove klauzule i klauzule I(b), I(d), I(e), II(a), II(c), II(d), II(e), II(h), II(i), III(a), V, VI(d) i VII protiv uvoznika ili izvoznika podataka zbog njihovih povreda ugovornih obveza, s obzirom na njegove osobne podatke i u tu svrhu prihvaća nadležnost države u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan. Ako postoji sumnja o povredama od strane uvoznika podataka, pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose, prvo od izvoznika podataka mora zahtijevati da poduzme primjerene mjere protiv uvoznika podataka radi ostvarenja svojih prava; ako izvoznik podataka ne poduzme takve mjere u razumnom roku (koji bi u uobičajenim okolnostima bilo jedan mjesec), pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose tada može zaštitu svojih prava potraživati izravno od uvoznika podataka. Pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose ima pravo postupiti izravno protiv izvoznika podataka koji nije uložio razuman trud da odredi je li uvoznik podataka u mogućnosti ispuniti svoje pravne obveze prema ovim klauzulama (teret dokaza o tome da je uložen razuman trud snosi izvoznik podataka).

IV. Pravo koje se primjenjuje na klauzule

Ove su klauzule uređene zakonodavstvom države u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan, s izuzetkom zakona i propisa koji se odnose na obradu osobnih podataka od strane uvoznika podataka na temelju klauzule II(h), koji važe samo u slučaju ako je uvoznik podataka tako odlučio prema toj klauzuli.

V. Rješavanje sporova s pojedincima na koje se osobni podaci odnose ili nadležnim tijelima

- (a) U slučaju spora ili zahtjeva pojedinca na kojeg se osobni podaci odnose ili nadležno tijelo u vezi s obradom osobnih podataka povezanih s bilo kojom ili obje stranke, stranke se međusobno obavješćuju o svim takvim sporovima ili zahtjevima i surađuju imajući u vidu pravovremeno rješavanje sporova mirnim putem;
- (b) Stranke su suglasne odazvati se svakom općenito dostupnom neobvezujućem postupku posredovanja koji pokrene pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose ili nadležno tijelo. Ako sudjeluju u postupku, stranke mogu izabrati sudjelovanje na daljinu (putem telefona ili elektronskim putem). Stranke su suglasne razmotriti sudjelovanje u bilo kojoj drugoj arbitraži, posredovanju ili ostalim postupcima rješavanja sporova koji se koriste za sporove u vezi sa zaštitom podataka;
- (c) Svaka stranka poštuje odluku nadležnog suda države u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan ili nadležnog tijela, koja je konačna i protiv koje se ne može izjaviti žalba.

VI. Prestanak

- (a) U slučaju da je uvoznik podataka povrijedio svoje obveze prema ovim klauzulama, izvoznik podataka može uvozniku podataka privremeno obustaviti prijenos osobnih podataka dok se povreda ne ispravi ili ugovor ne raskine.
- (b) U slučaju:
- i. da izvoznik podataka privremeno obustavi prijenos podataka uvozniku podataka dulje od mjesec dana u skladu sa stavkom (a);
 - ii. povrede zakonskih ili službenih obveza u državi uvoza od strane uvoznika podataka zbog poštivanja tih klauzula;

▼ M1

- iii. da uvoznik podataka značajno ili sustavno krši jamstva ili obveze prema ovim klauzulama;
- iv. konačne odluke nadležnog suda u državi u kojoj izvoznik podataka ima poslovni nastan protiv koje nije moguće izjaviti žalbu ili propisa nadležnog tijela iz te države u kojoj se navodi da je došlo do povrede klauzula od strane uvoznika ili izvoznika podataka; ili
- v. da je podnesen zahtjev za vođenje upravnog postupka ili likvidaciju uvoznika podataka, osobnog ili poslovnog, koji nije odbijen u primjerenom roku za takvo odbijanje na temelju važećeg zakona; izdaje se nalog za likvidaciju; imenuje se prinudni upravitelj; imenuje se stečajni upravitelj, ako je uvoznik podataka pojedinac; započinje dobrovoljno upravljanje trgovačkim društvom; ili neki jednakovrijedan događaj u bilo čijoj nadležnosti

tada izvoznik podataka, ne dovodeći u pitanje ostala prava koja može imati nad uvoznikom podataka, ima pravo raskinuti ove klauzule, u slučaju čega prema potrebi obavješćuje nadležna tijela. U slučajevima i., ii. ili iv. klauzule može raskinuti i uvoznik podataka;

- (c) Bilo koja stranka može raskinuti ove klauzule u slučaju da i. Komisija donese bilo koju odluku na temelju članka 25. stavka 6. Direktive 95/46/EZ (ili bilo kojeg nadomjesnog teksta) u vezi s državom (ili njezinim područjem) u kojoj uvoznik podataka prenosi i obrađuje podatke, ili ii. Direktiva 95/46/EZ (ili bilo koji nadomjesni tekst) postane neposredno primjenjiva u toj državi;
- (d) Stranke su suglasne da ih raskid klauzula bilo kada, u bilo kojim okolnostima i zbog bilo kojeg razloga (osim prekida na temelju klauzule VI(c)) ne oslobađa odgovornosti i/ili uvjeta pod klauzulama koji se odnose na obradu prenesenih osobnih podataka.

VII. Izmjene ovih klauzula

Stranke ne smiju mijenjati ove klauzule osim radi upotpunjavanja bilo kojih podataka u Prilogu B, pri čemu prema potrebi obavješćuju nadležna tijela. Ovo ne isključuje eventualno dodavanje dodatnih trgovačkih klauzula.

VIII. Opis prijenosa

Podrobnosti prijenosa i osobnih podataka su navedene u Prilogu B. Stranke su suglasne da Prilog B može sadržavati povjerljive poslovne podatke koje neće otkrivati trećima, osim ako to ne zahtijeva zakon ili kao odgovor nadležnom nadzornom tijelu ili vladinoj agenciji, ili ako to zahtijeva klauzula I(e). Stranke mogu uporabiti dodatne priloge radi obuhvaćanja dodatnih prijenosa, koji će prema potrebi biti podneseni nadležnom tijelu. Prilog B može, alternativno, biti sastavljen tako da obuhvaća više-struke prijenose.

Datum:

.....	
ZA UVOZNIKA PODATAKA	ZA IZVOZNIKA PODATAKA
.....	
.....	
.....	

PRILOG A

NAČELA OBRADE PODATAKA

1. Ograničavanje svrhe: Osobni podaci mogu biti obrađeni i kasnije uporabljeni ili dalje isporučeni samo za potrebe iz Priloga B ili naknadno odobrene od strane pojedinca na kojeg se osobni podaci odnose.
2. Kvaliteta podataka i razmjernost: Osobni podaci moraju biti točni i, prema potrebi, upotpunjeni. Osobni podaci moraju biti dostatni, bitni i nepretjerani u odnosu na svrhu za koju se prenose i dalje obrađuju.
3. Preglednost: Pojedinici na koje se osobni podaci odnose moraju raspolagati potrebnim podacima radi osiguranja pravilne obrade (kao što su podaci o svrsi obrade i o prijenosu), osim ako su takve podatke dobili od izvoznika podataka.
4. Sigurnost i povjerljivost: Nadzornici podataka moraju poduzeti tehničke i organizacijske mjere primjerene za sigurnost osobnih podataka od slučajnog ili nezakonitog uništavanja podataka ili slučajnog gubitka, promjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa koji se javljaju pri obradi. Osobe koje su pod nadzorom nadzornika podataka, uključujući obrađivače, ne smiju obrađivati podatke, osim po naredbi nadzornika podataka.
5. Prava pristupa, ispravljanja, brisanja i primjedbi: Kako je predviđeno člankom 12. Direktive 95/46/EZ, pojedincima na koje se osobni podaci odnose izravno ili preko treće strane moraju biti pruženi osobni podaci koje organizacija o njima posjeduje, osim za zahtjeve koji su očito neprimjereni, temeljeni na nerazumnim rokovima ili njihovom broju, ili se ponavljaju, ili do kojih je pristup onemogućen prema zakonodavstvu države izvoznika podataka. Pristup ne mora biti odobren u slučaju da su nadležna tijela prethodno dala dopuštenje, ako postoji mogućnost stvarnog ugrožavanja interesa uvoznika podataka ili ostalih organizacija koje posluju s uvoznikom podataka i takvi interesi nisu manje važni od interesa osnovnih prava i sloboda pojedinca na kojeg se osobni podaci odnose. Izvori osobnih podataka ne moraju biti navedeni kada to nije moguće uz razumni napor ili kada bi bila ugrožena prava ostalih osoba. Pojedinici na koje se osobni podaci odnose moraju imati mogućnost da se njihovi osobni podaci isprave, izmijene ili izbrišu ako su netočni ili obrađeni protivno ovim načelima. Ako postoje značajni temelji za sumnju u zakonitost zahtjeva, organizacija može zahtijevati daljnja opravdanja prije nego što nastavi s ispravcima, izmjenama ili brisanjem podataka. Nije nužno obavijestiti treće strane kojima su podaci o ispravcima, izmjenama ili brisanju podataka otkriveni ako to uključuje nerazmjern napor. Pojedinaac na kojeg se osobni podaci odnose mora biti u mogućnosti prigovoriti zbog obrade osobnih podataka koji se odnose na njega ako postoje značajni zakonski temelji koji se odnose na njegovu posebnu situaciju. Teret dokaza za bilo kakvo odbijanje snosi uvoznik podataka, pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose tome uvijek može prigovoriti pred nadležnim tijelom.
6. Podaci osjetljive prirode: Uvoznik podataka u skladu sa svojim obvezama prema klauzuli II poduzima dodatne mjere (npr. koje se odnose na sigurnost) koje su potrebne za zaštitu takvih podataka osjetljive prirode.

▼ M1

7. Podaci koji se koriste za svrhe trgovine: Kada se podaci obrađuju za potrebe izravne trgovine, moraju postojati učinkoviti postupci koji pojedincu na kojeg se osobni podaci odnose dopuštaju da isključi svoje podatke koji se koriste u te svrhe.
8. Automatizirane odluke: Za potrebe ovoga, „automatizirana odluka” jest odluka izvoznika podataka ili uvoznika podataka koja ima pravni učinak u vezi s pojedincem na kojeg se osobni podaci odnose ili značajno utječe na pojedinca na kojeg se osobni podaci odnose i koja se temelji isključivo na automatiziranoj obradi osobnih podataka namijenjenih procjeni njegovih određenih osobnih aspekata, kao što su uspješnost na radnom mjestu, kreditna sposobnost, pouzdanost, ponašanje itd. Uvoznik podataka neće donositi automatizirane odluke koje se odnose na pojedinca na kojeg se osobni podaci odnose, osim kada:
 - (a) i. uvoznik podataka takve odluke donosi pri zaključivanju ili izvršavanju ugovora s pojedincem na kojeg se osobni podaci odnose; i
 - ii. pojedinac na kojeg se osobni podaci odnose ima priliku razmotriti rezultate relevantne automatizirane odluke s predstavnikom stranaka koje donose takvu odluku ili drugačije predstavljaju te stranke;ili
- (b) gdje zakonodavstvo, koje važi za izvoznika podataka, određuje drugačije.

▼ M1*PRILOG B***OPIS PRIJENOSA***(Ispunjavaju stranke)***Pojedinci na koje se osobni podaci odnose**

Preneseni osobni podaci odnose se na sljedeće kategorije pojedinaca na koje se osobni podaci odnose:

.....

.....

Svrhe prijenosa

Prijenos se obavlja u sljedeće svrhe:

.....

.....

.....

.....

Kategorije podataka

Preneseni osobni podaci odnose se na sljedeće kategorije podataka:

.....

.....

Primatelji

Preneseni podaci se mogu otkriti samo sljedećim primateljima ili kategorijama primatelja:

.....

.....

Podaci osjetljive prirode (prema potrebi)

Preneseni osobni podaci odnose se na sljedeće kategorije podataka osjetljive prirode:

.....

.....

Registracijski podaci izvoznika podataka o zaštiti podataka (prema potrebi)

.....

.....

Dodatni korisni podaci (kapaciteti pohrane i ostali bitni podaci)

.....

.....

Kontakti za upite u vezi sa zaštitom podataka**Uvoznik podataka****Izvoznik podataka**

.....

.....

▼ M1**OGLEDNE TRGOVAČKE KLAUZULE (NEOBVEZNO)**

Naknada štete između izvoznika podataka i uvoznika podataka:

„Stranke se međusobno obeštećuju i preuzimaju odgovornost za troškove, štete ili gubitke koje su uzrokovale jedna drugoj kao povredu bilo koje odredbe ovih klauzula. Naknada štete nadalje ovisi o tome da (a) stranka/e koje treba obešteti („obeštećenik“) bez zadržke obavijeste druge stranke („obeštećivače“) o potraživanju; (b) stranke koje plaćaju odštetu imaju potpuni nadzor nad obranom i rješavanjem svih sporova; i (c) oštećene stranke pružaju razumnu suradnju i pomoć strankama koje plaćaju odštetu u obrani od takvih potraživanja.”

Rješavanje sporova između izvoznika podataka i uvoznika podataka (stranke, naravno, mogu koristiti bilo koji drugi mehanizam rješavanja sporova ili klauzulu sudske nadležnosti):

„U slučaju spora između izvoznika podataka i uvoznika podataka koji se odnosi na bilo koju povredu bilo koje odredbe ovih klauzula; takvi se sporovi konačno rješavaju prema arbitražnim pravilima Međunarodne trgovinske komore putem jednog ili više arbitara imenovanih u skladu s navedenim pravilima. Mjesto arbitraže je []. Broj arbitara je [].”

Namjena troškova:

„Svaka stranka izvršava svoje obveze prema ovim klauzulama o svom trošku.”

Dodatna klauzula o raskidu:

„U slučaju raskida ovih klauzula, uvoznik podataka mora smjestiti vratiti sve osobne podatke i sve preslike osobnih podataka podložne ovim klauzulama izvozniku podataka, ili ovisno o izboru izvoznika podataka, mora uništiti sve njihove preslike i potvrditi izvozniku podataka da je to učinjeno, osim ako uvozniku podataka njegovo nacionalno zakonodavstvo ili regulatorna agencija brane uništiti podatke ili vratiti sve ili dio tih podataka, u slučaju čega se podaci čuvaju kao povjerljivi i ne obrađuju se aktivno ni u koju svrhu. Uvoznik podataka se slaže da će, ako tako zahtijeva izvoznik podataka, dopustiti izvozniku podataka ili inspekcijском agentu kojeg je izabrao izvoznik podataka i na kojeg uvoznik nema razumne primjedbe, pristup svojim sredstvima radi provjere da je to učinjeno, uz razumnu najavu i tijekom radnog vremena.”